

23. 2. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rozvod bez účasti manželů nikoliv pouze v době pandemie

V době covidové, jak je dnešní doba často označována, je obsahem mnoha společenských debat osobní účast účastníků řízení u nařízeného soudního jednání. V advokátní praxi se taktéž stále více setkáváme s žádostmi o rozvod bez osobní účasti či odmítáním osobní účasti u jednání o rozvod manželství, ať už z důvodů vážných tak i banálních, a to nejen v době covidové, ale i mimo ni.

Soudy na základě předchozí praxe standardně postupovaly v souladu s ust. § 115a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, v platném znění (dále jako „OSŘ“), který jim umožňoval se souhlasem všech účastníků rozhodnout v řízení bez jednání, pouze na základě listinných důkazů. Tuto možnost by bylo velice vhodné užít v případě tzv. nesporného rozvodu manželství, kdy oba manželé souhlasí s rozvodem, když podali společná návrh či se jeden z nich připojil a všechny potřebné skutečnosti jsou dostatečně uvedeny v podání.

Bohužel se k dnešnímu dni průběh řízení o rozvod manželství řídí podle zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, v platném znění (dále jako „ZŘS“), když konkrétně § 389 odst. 1 ZŘS stanoví následující:

§ 389 odst. 1 ZŘS: *„K projednání věci soud nařídí jednání, na kterém vyslechne účastníky. Od výslechu účastníků lze upustit, pokud by jeho provedení bylo spojeno s velkými obtížemi.“*

Z daného tedy plyne, že věcně a místně příslušný soud je v této chvíli povinen nařídít k projednání věci jednání na kterém oba manželé vyslechne. Nemá tak primárně možnost řízení o rozvodu zrychlit či zkrátit. Zároveň dle obecných předpokladů postupuje soud podle § 389 odst. 2, a tedy zjišťuje příčiny rozvratu manželství a usiluje o smíření obou manželů:

§ 389 odst. 2 ZŘS: *„Při jednání vede soud manžele k odstranění příčin rozvratu a usiluje o jejich smíření.“*

V případě řízení, které je zahájeno v souladu s ust. § 757 zákona č. [89/2021](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jako „ObčZ“), a tedy v řízení o nesporném rozvodu manželství, kdy se na rozvodu oba manželé domluvili, či se druhý k návrhu na rozvod manželství připojil, soud sice nemusí zjišťovat příčiny rozvratu manželství (viz. § 757 ObčZ), nicméně ustanovení o výslechu účastníků, a tedy ust. § 389 odst. 2 ZŘS, musí respektovat a dodržovat.

Výjimkou je situace, kdy by provedení výslechu bylo spojeno s velkými potížemi. Velkými obtížemi se typicky rozumí porucha zdraví znemožňující výslech či neznámý pobyt manžela, který soud nemůže i přes vynaložení velikého úsilí zjistit. Zároveň lze pokládat za vhodné brát v potaz zájmy manžela, který podal návrh na rozvod a má zájem na co nejrychlejším průběhu řízení o rozvod manželství (např. domácí násilí a s ním spojené další postupy manžela).[\[1\]](#)

Soud má tedy primárně povinnost využít všechny prostředky, které mu poskytuje občanský soudní řád, k zajištění výslechu obou manželů a zjištění jejich stanoviska k předmětu daného řízení. Nicméně by neměl tuto povinnost přehánět a v situaci, kdy se jeden z manželů odmítá dostavit k výslechu i přesto, že byl upozorněn na možnost uložení sankce či na možnost předvedení k jednání,

by měl rozhodnout o rozvodu manželství i bez účasti manžela, který účast u jednání odmítá.[\[2\]](#)

Z daného tedy plyne, že zmíněný postup dle ust. § 115a OSŘ již není soudy praktikován. Stejně tak nelze užít ust. § 131 OSŘ, který upravuje výslech účastníků v situaci, kdy není možné skutečnost prokázat jinak, a pokud s tím účastník souhlasí. Výše zmíněné i přesto, že v případě návrhu na tzv. nesporný rozvod manželství by byly splněny obě podmínky, tzn. stanovisko manžela k předmětu řízení by bylo možné prokázat společným návrh na rozvod manželství a účastník by s projednáním bez výslechu v mnoha případech zajisté souhlasil.

§ 131 odst. 1 OSŘ: „Důkaz výslechem účastníků může soud nařídít, jestliže dokazovanou skutečnost nelze prokázat jinak a jestliže s tím souhlasí účastník, který má být vyslechnut.“

Doba covidová však přináší nový pohled na zmíněnou úpravu a dalším důvodem pro neúčast u soudního jednání může být nařízená karanténa či nemožnost se osobně setkat v jednacím síni, když by mohlo dojít ke zbytečnému riziku přenosu onemocnění.

Na místě je však zamyšlení se nad možnostmi prokázání nařízené karantény či nad výkladem jednotlivých vládních nařízení a zdravotnických doporučení tak, aby nedocházelo k obcházení zákonné úpravy. V době, kdy není v možnostech trasovat nakažené a vydávat potvrzení o karanténě, kdy je ve většině případů ponecháno na vůli stran, zda dojde k nahlášení či dodržení karantény a kdy se nachází několikero výkladů vládních opatření a zdravotnických doporučení, se možnosti zužují a často úplně ztrácí.

Zákon ani judikatura tuto výjimečnou situaci prozatím neupravuje, nicméně lze říct, že by se ve výše uvedeném případě, za předpokladu rozvodu tzv. nespornou cestou, mohlo jednat o velké obtíže. Dá se však předpokládat, že do doby, dokud nedojde k výkladu judikaturou, budou soudy přistupovat spíše k odročování nařízených soudních jednání a trvání na výslechu dle ust. § 389 odst. 1 OSŘ.

Následkem neprovedení výslechu je samozřejmě nesprávnost rozhodnutí o rozvodu manželství a možnost se tak domáhat zrušení a vrácení věci odvolacím soudem v souladu s ust. § 219a odst. 2 OSŘ. Výjimkou je ustanovení ust. § 395 ZŘS, které stanoví, že odvolání není přípustné, pokud se jednalo o společný návrh na rozvod manželství a tomuto návrhu bylo vyhověno právě bez výslechu jednoho z manžela.

§395 ZŘS „Bylo-li společnému návrhu na rozvod manželství vyhověno, není odvolání přípustné.“

Rychlý průběh řízení o rozvod manželství je v zájmu obou manželů, když pravomocný rozsudek o rozvodu manželství je středobodem dalšího postupu, např. po proběhnutí tzv. sporného rozvodu dle ust. § 755 ObčZ vypořádání společného jmění manželů (konkrétně např. uplatnění splátek úvěru vůči druhému manželovi). Rozvod manželství tak má význam nejen z hlediska psychického.

Právní řád tak manželům, jejichž manželství již tvoří pouze svazek formální, umožňuje snazší cestu rozvodu v podobě tzv. rozvodu nesporného. Bohužel však více vstřícně nevychází a nedá se čekat, že by k jiné úpravě v nejbližší době bylo ze strany zákonodárce přistoupeno. Proto je nutné nadále respektovat právní úpravu a absolvovat jednání o rozvod manželství i v situaci, kdy ze strany obou manželů dojde k dohodě na všech podstatných skutečnostech a jednání je tak pouze formálním úkonem.

Mgr. Robert Přidal
advokátní koncipient

JUDR. DAVID PYTELA, MBA, LL.M.
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

[JUDr. David Pytela, MBA, LL.M. advokátní kancelář](#)

Litovelská 1349/2b
779 00 Olomouc

Tel.: +420 607 600 442
e-mail: pytela@akpytela.cz

[1] také viz. SVOBODA, K., Tlášková, Š., Vláčil, D., Levý, J., Hromada, M. a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 780 – 783.

[2] tamtéž

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgánem inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)